

krivico od drugih, samó da uživajo duševni mir. Zató tudi izpolnujejo véstno in natanko vse zakone in vse naredbe, samó da nimajo sitnob. A takošni ljudje so tudi v nevarnosti, da so iz bojazni tudi malodušni in da se zapletejo vsled malodušja v krivde drugih ter se pogube z njimi. Tudi ni tako dušno stanje njim zaslužno; strah in bojazen nista naravstvena, nego sebična nagiba k dobremu. Po sami bojazni takih čuvstev, kakoršni so naštetí, tudi ne bi mogla okrepčevati se in obstajati družba.

(Konec prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

- a) O pravici kupca zahtevati od prodajalca odškodnino, ker prodajalec ni izpolnil kupne pogodbe (čl. 356. in 357. trg. zak.). — Visokost odškodnine z ozirom na tržno in kupno ceno. — Tožbeni petit in razsodba. — Ničnostna pritožba v sumarnem postopanju.

Septembra meseca l. 1891. prodal je Ljubljanski trgovec B trgovcu A na Dunaji 200 met. stotov ježic žetve iz leta 1891. po 21 gld. stot ter se zavezal je izročiti koncem novembra meseca l. 1891. »loco Ljubljana«. Ko je rok potekel, ne da bi bil B izpolnil pogodbe, dovolil mu je A podaljšani rok za izpolnitev pogodbe do 24. decembra l. 1891. A tudi do tega dne ni izročil B prodanih ježic. Po daljšem dopisovanji, v katerem je zahteval A najprvo 800 gld., potem pa 600 gld. odškodnine radi zaslužka, ki mu je odšel, itd., vloži dne 23. majnika l. 1892. pri deželnem kot trgovskem sodišči v Ljubljani tožbo, v kateri pojasni položaj ter pravi: »Opravičen sem v smislu čl. 357. trg. zak. zahtevati, da mi plača B diferenco med kupno in tržno ceno, katero je imelo prodano blago za časa dolžne dobave t. j. koncem meseca novembra l. 1891. v Ljubljani. Tržna cena bila je . . . 23 gld. kupna 21 »

torej mi gre po 2 gld.
za stot ali vsega skupaj 400 gld.« Zahtev ek pa se glasi:

»Toženec mora mi plačati odškodnino, obstoječo iz difference med kupno in tržno ceno, katero je imelo blago koncem meseca novembra 1891. l. v Ljubljani v znesku 400 gld.«

Toženec ugovarja naslednje in ponudi dokazila za svoje trditve: 1.) Kupna pogodba sklenila se je le o kranjskih ježicah. Sklepno pismo, v katerem se ne nahaja ta okolnost, ne strinja se z dejansko pogodbo. V Ljubljani tržijo se sploh samo kranjske ježice ter kupuje dunajska tvrdka po trgovskem običaji (čl. 279. trg. zak.) v Ljubljani le kranjske ježice, če se ne pristavi izrecno kaj drugega. L. 1891. ni bilo ježic na Kranjskem. B jih je zaman iskal po celi deželi. 2.) Leta 1891. niso imele ježice žetve tega leta v Ljubljani tržne cene ali vsaj ne cene po 23 gld. stot. 3.) Diferenca se ne more zahtevati. Čl. 357. trg. zak. velja le za fiksne, ne pa za opominjevalne kupčije. Tožitelj more le zahtevati ali gotovo škodo — katere ni dokazal — ali pa izpolnitev pogodbe. 4.) Če bi pa »per inconcessum« bila merodajna tržna cena, ne more biti to ona meseca novembra 1891. l., ker se je rok podaljšal do 24. decembra 1891. l.

Z odlokom z dne 25. februarja 1893, št. 1555 odredilo se je dokazovanje po izvedencih o vprašanji: »Je-li bila res tržna cena za ježice (sploh) koncem novembra do 24. decembra 1891. l. v Ljubljani 23 gld.« To dokazovanje vršilo se je dne 20. marcija 1893. l. Jeden izvedenec ni vedel ničesar povedati. Drugi je rekel, da se je njemu sicer ponujalo v Ljubljani ježic v jako majhnih kvantitetah iz leta 1891. po 21 do 23 gld., da pa njemu o tržni ceni ježic ni ničesar znanega. Načelnik je pa potrdil, da se je sicer kupovalo to blago po 15, 16 in 18 gld. stot, da ga je pa bilo tako malo, da ni bilo tržne cene. — Potrdili so pa vsi, da se tržijo v Ljubljani le kranjske ježice.

Deželno kot trgovsko sodišče Ljubljansko razsodilo je z rzsodbo z dne 28. marcija 1893, št. 2805:

Toženec mora radi neizpolnjene kupne pogodbe, sklenjene o 200 met. stotov ježic, katere se je zavezal izročiti tožitelju po 21 gld. stot do konca novembra meseca 1891. l. v Ljubljani, plačati tožitelju odškodnino v znesku 400 gld., ali pa v onem manjšem znesku, kateri dokaže tožitelj po sledeči cenilni prisegi s 6% obrestmi in troški — a le, če stori tožitelj cenilno prisego

»da se mu je prizadela vsled tega, ker mu toženec ni izročil ježic, škoda v znesku 400 gld. ali pa v manjšem znesku«.

Razlogi.

Po soglasnem priznanji obeh strank je dokazano in izhaja iz pisem, da se je toženec zavezal, izročiti tožitelju 200 met. stotov ježic žetve iz l. 1891. po 21 gld. stot do konca novembra 1891. l., da mu je tožitelj podaljšal rok do 24. decembra 1891. l., da pa toženec blaga sploh ni izročil. Tožitelj zahteva, kakor je to naznanil tožencu uže s pismom z dne 24. decembra 1891. l., mestu izpolnitve pogodbe odškodnino, ker se ni izpolnila pogodba, v znesku 400 gld., ki obstoji v diferenci med kupno ceno 21 gld. in tržno ceno 23 gld. za stot, katero je blago bajé imelo od konca novembra meseca do 24. decembra 1891. l. v Ljubljani. Sklicuje se na čl. 283. in 357. trg. zak. Tržno ceno se je pa ponudil dokazati po izvedencih. — Toženec ugovarja, da se je sklenila pogodba le o kranjskih ježicah, kar je v slučaju, da se morajo izročiti ježice v Ljubljani, ne da bi se izrecno dogovorilo kaj družega ter tudi, ako pošlje dunajska tvrdka svojega agenta v Ljubljano po ježice, samo ob sebi umevno, ker je to trgovski običaj. — Leta 1891. — pravi — ni bilo na Kranjskem ježic, ni jih bilo na trgu, in ko je bil toženec v raznih krajih na Dolenjskem, nakupovat ježice, dobil je povsod odgovor, da jih sploh ni — isto tako je bilo na Hrvaškem, Štajerskem in Koroškem. Torej mu ni bilo mogoče, izpolniti pogodbe. Ponudil je toženec o vsem tem dokaz po pričah, izvedencih, itd. Dalje trdil je toženec, da gre tu le za opominjevalno in ne za fiksno opravilo, da torej tožitelj ne sme zahtevati difference med tržno in kupno ceno, temveč dokazati mora svojo istinito škodo, — česar pa ni storil. Konečno poudarja, da to blago v letu 1891. sploh ni imelo tržne cene ter, da more merodajna biti le tržna cena z dne 24. decembra 1891. l. in ne tržna cena prve dobe. Prvi ugovor nima pravnega temelja. Pogodbena pisma govorita jasno o prodanem blagu in njegovih lastnostih; pogodba sklenila se je pisмено. Ustni dogovori pa glede kranjskih ježic ne služijo — kakor meni toženec — samo v interpretacijo pogodbe, temveč predrugачijo isto bistveno. Torej se ne sme ozirati na nje (čl. 1. trg. zak. in § 887. obč. drž. zak.). V smislu pisem moral bi pa toženec izročiti ježice sploh, torej se ne more sklicevati na to, da mu

ni bilo mogoče izročiti ježic, ker se je žetev na Kranjskem ponesrečila. A tudi če bi bile trditve toženčeve utemeljene, ne bi prenehala njegova dolžnost dobaviti ježice, ker sta potrdila izvedenca L. in V., da sta kupovala v Ljubljani ježice iz leta 1891. in ker bi moral toženec uže dne 12. septembra 1891. l. vedeti, ali bode mogoče z ozirom na žetev, ki se je imela pričakovati, dobiti kaj ježic ali ne. — Kar se pa tiče vprašanja o visokosti odškodnine, in je-li potreba dokazati dejansko škodo in gledé načina, kako je izračunati odškodnino, mora se uvaževati, da sicer tu ni fiksne kupčije v smislu čl. 357. trg. zak., ker se nima blago izročiti natanko določeni čas, temveč sploh do konca novembra meseca 1891. l. Dalje tudi, ker rok izročitve ni bistveni del pogodbe, in ker je končno tožitelj sam dovolil podaljšani rok. Če se pa sklicuje tožitelj ne glede na to, na čl. 357. trg. zak., ne ovira to njegove zahteve, ker ne velja ta člen samo za fiksne kupčije, temveč tudi za one, katere omenja čl. 355. *ibid.* Dalje obstoji odškodnina v povračilu tega »quod interest«, ter je v stvari sami utemeljeno, da se odškodnina izračuni po diferenci med kupno in tržno ceno, ki jo ima blago v kraju in za časa dolžne izročitve. Izvedenci sicer res niso mogli potrditi, da so imele ježice leta 1891. v Ljubljani tržno ceno. Torej se ne more prisoditi tožitelju zahtevane difference. Ker je pa toženec očitvidno zanemaril svojo dolžnost, pristoji tožitelju v smislu čl. 1. trg. zak. ter §-ov 1293., 1294. in 1295. obč. drž. zak. odškodnina, in sicer mora toženec po čl. 283. trg. zak. in po §-ih 1323. in 1324. obč. drž. zak. tožitelju povrniti istinito škodo in dobiček, ki je tožitelju vsled toženčevega ravnanja odšel, toda le v slučaji, da dokaže tožitelj svojo tirjatev po prisegi. — Tožitelj se dopusti torej po §-ih 214. in 215. o. s. r. do cenilne prisege, ne da bi se skrčila visokost odškodninske svote po sodniku, ker je toženec v obče izpodbijal samo tržno ceno, in ker je izvedenec L. potrdil, da je sam uže večkrat ježice kupoval tudi po 23 gld. stot, in ker, kakor dokaže priloženo uradno potrdilo, ježice niso imele l. 1891. v Ljubljani tržne cene, ker si torej tožitelj ni mogel pridobiti zadostnih dokazil o tržni ceni kupljenega blaga.

Proti tej razsodbi vložil je toženec apelacijo ter združil z njo pritožbo ničnosti. Ničnost se nahaja po njegovem mnenji v tem, da se je prekoračil tožbeni zahtevek, ki ne iztoži odškodnine sploh, temveč le odškodnino, ki se pokaže v diferenci cen; ter v tem, da

se mu je predbacivala malomarnost, ko je vendar ponudil dokaz o tem, da je vse storil, da bi pridobil potrebno množino ježic — in dalje, da se je dopustila prisega, ki ni cenilna, temveč glavna prisega, katere pa tožitelj ni ponudil. Poudarjal je dalje, da se ne more razsoditi na cenilno prisego gledé »quale et quantum« škode, temveč je treba dokazati po drugih dokazilih škodo, a le »quantum« dognati se sme po cenilni prisegi. — Dokaz difference cen se ni posrečil. — Če se pa sploh more ozirati na ceno, se mora v smislu čl. 353. trg. zak. izračuniti srednja cena, to je po izpovedbah izvedencev 18 gld. 60 kr., ali k večjemu 20 gld. 50 kr., katera je torej nižja nego kupna cena 21 gld. Sicer pa je ponavljal, kar je uže v pravdi navedel ter posebno poudarjal, da je ponudil dokaze o tem, da ni zanemarjal dolžnosti dobrega trgovca. Dalje se je pritožil, ker je omenjal prvi sodnik, da bi moral uže 12. septembra 1891. l., to je za časa, ko je sklenil pogodbo, vedeti, kaka bode žetev, ker tega nasprotnik nikoli ni trdil, — ter da je v protislovji z vsebino pravnih spisov, in torej ni res, da bi bil smatral tržno ceno meseca decembra 1891. l. merodajno ter da bi le izpodbijal pravico A-jevo zahtevati diferenco cen, da je temveč izrečno zanikal pravico zahtevati odškodnino sploh. Pritožil se je pa tudi, da se mu je naložilo povrniti troške tožitelju, ne da bi se oziralo na visokost škode, katero bode le-ta potrdil po prisegi (§ 25. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.)

Z razsodbo z dne 26. aprila 1893, št. 4348 odbilo je višje deželno sodišče v G. ničnostno pritožbo in apelacijo.

Razlogi.

Ničnostna pritožba ni opravičena v smislu §-a 262. obč. sod. reda. Ne more se namreč smatrati ničnim, da se ni pripoznala merodajno za odmero odškodnine v tožbeni zahtevi omenjena diferenca med kupno in tržno ceno; — ter tudi ne, da se je dopustila v določilo visokosti odškodnine cenilna prisega — in konečno tudi ne, da se je opirala dolžnost plačati odškodnino, češ, da je toženec zanemarjal dolžnosti trgovca. Ničnostno pritožbo je bilo torej zavrniti. Istotako se je morala zavrniti apelacijska pritožba. Po pismu z dne 12. septembra 1891. l., katero je tožitelj lastnoročno podpisal, dokazano je v smislu §-a 113. obč. sod. reda, da je prodal tožitelju 200 met. stotov ježic žetve l. 1891. po 21 gld. stot ter da se je

zavezal, izročiti je v Ljubljani do konca novembra meseca istega leta. Po priznanji je dognano, da teh ježic toženec ni izročil, čeravno mu je A dovolil podaljšani rok do 24. decembra 1891. l. Namesto izpolnitve zahteva A sedaj plačilo odškodnine in sicer v znesku, ki je jednak diferenci med kupno in tržno ceno, ki so jo imele ježice koncem novembra meseca 1891. l. v Ljubljani, ki je baje bila ista do 24. decembra 1891. l. — Dokaz o tem se pa ni posrečil, ker izvedenci niso potrdili višje tržne cene, da celo ničesar ne vedo o tržni ceni ježic v tej dobi sploh. Iz potrdila ljubljanskega magistrata — ki je kot nadzorovatelj mestnega trga opravičen izdajati taka potrdila — z dne 4. januarja 1893. l. razvidi se, da sploh ni bilo za ježice takrat tržne cene. — Torej se ne more ugoditi zahtevku brezpogojno. Da se ne more dognati dokaza o diferenci med tržno in kupno ceno po cenilni prisegi, ni treba dalje razmotrivati, ker je izračunjenje difference cen le posnetek dejanskih dogodkov, tu pa ni take podlage — namreč tržne cene. Pogodbeno pismo glasi se: »izročiti se mora blago do konca meseca novembra leta 1891.« — torej je smel prodajalec B izročiti blago v celi dobi od sklenjene pogodbe do konca meseca novembra l. 1891. Torej to ni fiksna kupčija v smislu čl. 357. trg. zak. ter se z ozirom na določbe čl. 356. in 357. trg. zak. odškodnino ne more omejiti na to diferenco ter izključiti vsak drug način, dognati visokost škode. Vprašanje je torej le, je-li za ta dokaz sposobna cenilna prisega v smislu §-ov 214. c) in 215. obč. sod. r.? To vprašanje se mora potrditi, dognano je namreč, da toženec ni izročil blaga v določenem času, in sploh ne. Tožitelj sme po čl. 283. trg. zak. zahtevati tudi, da se mu povrne dobiček, ki mu je odšel ter se sme dopustiti k cenilni prisegi o škodi, ki se mu je povzročila, ne da bi mu bilo treba še dokazovati, da je, misleč, da bode toženec izpolnil pogodbo, sklenil drugo pogodbo, katere mu potem ni bilo mogoče izpolniti. Če pa ugovarja toženec, sklicevaje se na §-e 878., 1295. in 1296. obč. drž. zak., da se je pogodba sklenila le o kranjskih ježicah žetve l. 1891., izročitev pa ni bila mogoča, ker se je ta žetev povsem ponesrečila — kar je tudi tožitelju naznanil — zavrniti je ta ugovor vsled vsebine sklepnega pisma, ki je po §-u 887. obč. drž. zak. jedino merodajno in katero govori o ježicah žetve l. 1891. sploh, ne da bi se omenila kranjska provenijenja ježic. Radi tega se je morala potrditi prvosodna ralsodba, ki dopusti cenilno prisego. Določba o

troških utemeljena je v predpisih §-ov 34. in 26. zak. z dne 16. majnika 1874, št. 69. drž. zak. ter se z ozirom na dotično toženčevo pritožbo omeni, da se ne more razdeliti tožbene troške po znesku svote, o kateri se bode storila prisega, ker se v vsej pravdi niti ni razpravljalo o kakem delnem znesku iztožene svote.

Toženec vložil je sklicevaje se na § 7. sum. pat., na §-a 262. in 265. obč. sod. r. ter na odločbo najvišjega sodišča z dne 25. julija 1889, št. 8480. Now. zb. IV. 168, ničnostno pritožbo do najvišjega sodišča. — Očividna ničnost, pravi, je v tem, da se sodnik ni oziral na tožbeni zahtevek, dalje da je dopustil cenilno prisego, ki ni ničesar drugega nego glavna prisega, ki se ni niti ponudila niti zavrnila.

Z odločbo z dne 11. julija 1893, št. 6905 odbilo je najvišje sodišče ničnostno pritožbo, uvažujé, da se ni navedlo razloga, ki bi povzročil ničnost razsodeb nižjih instanc ter tudi iz spisov ni bilo posneti kak ničnostni razlog.

Dr. S.

b) Oneratio fideicommissi.

Deželno sodišče Lj. dovolilo je z odlokom z dne 23. julija 1892, št. 6309, da se zadolži fidejkomis X sicer ne s svoto 36.000 gld., za katero se je prosilo, ampak samo z zneskom 24.687 gld.; da se izračuni vrednost fidejkomisa, oziroma proste njegove tretjine na podlagi cenilnika, ki se je sestavil povodom obravnave zapuščine prejšnjega posestnika; — ter da se vrši obremenjenje fidejkomisa tako, da se proda dotični svoti primeren del vrednostnih obligacij, ki pripadajo fidejkomisu kot nadomestek svojodobnih graščinskih pravic.

Vsled pritožbe fidejkomisnega posestnika razveljavilo je višje deželno sodišče v G. z odlokom z dne 5. oktobra 1892, št. 8695 prvosodni odlok, uvažujé, da mora sodnik v smislu §-a 237. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. zaslišati fidejkomisnega skrbnika in najbližje pričakovalce o tem, je-li vzeti za podlago zadolženja že preje, povodom drugega namena sestavljena cenitev, na to pa šele končno rešiti prošnjo; — uvažujé, da zamore sodišče po §-u 239. l. c. tudi zaslišati imenovane osebe o izračunjanji tretjine, ki se sme zadolžiti, ako smatra

to potrebnim, ter da je uprav v predležem slučaju tako zaslišanje velevažnega pomena, ker je prepirno, kako naj se izračuni ta tretjina. Ukazalo je pa tudi prvi instanci, da mora zaslišati o obeh teh točkah fidejkomisnega skrbnika in pričakovalce, na to pa izdati nov odlok.

V revizijskem rekurzu naglašalo se je pred vsem, da zakon ne zahteva tega zaslišanja, ampak je le prepušča izprevidnosti sodnikovi — da govori § 237. l. cit. le o cenilniku, sestavljenem povodom prejšnjega zadolženja, tu pa da se je upošteval cenilnik, ki se je sestavil pri zapuščinski razpravi, pri katerih se ceni — kakor znano — prav nizko; da bi se moralo navesti glede zaslišanja v visokosti tretjine izdatnejših razlogov, ker le-ta ni zapovedana, temveč se le prepušča sodniku (§-a 239. in 241. l. c.; § 635. obč. drž. zak.; ces. pat. z dne 3. aprila 1787, št. 659. z. j. z.) itd.

Najvišje sodišče potrdilo je izpodbijani odlok z odločbo z dne 30. novembra 1892, št. 13665.

Razlogi.

Sodišču dovoljeno je po §-u 239. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak, če tudi ni zapovedano, da zasliši o računu sestavljenem po fidejkomisnem posestniku glede tretjine, ki se sme zadolžiti, fidejkomisnega kuratorja in pričakovalce. V le-tem slučaju mora se pa to zaslišanje vršiti uže radi tega, ker gre za fidejkomis, ki je zadolžen še s prejšnjimi tirjatvami, od katerih se še plačujejo depuracije; torej ni cela tretjina prosta in je vrh tega še prepirno, kaj se more vračuniti v še prosti del tretjine in kaj ne.

Zaslišavši imenovane stranke dovolila je prva instanca zadolženje na podlagi prejšnjega cenilnika, akoravno so se izrekli pričakovalci proti vsakemu novemu zadolženju, — z odlokom z dne 27. maja 1893, št. 3465.

Rekurza proti temu odloku ni vložila nobena stranka.

Dr. S.

c) Tekom zapuščinske razprave sme jeden dedič vlagati za zapuščino tožbe v imenu vseh dedičev. (§ 550. obč. drž. zak.)

A. K. prosil je, naj se mu da legitimacija, da sme v imenu zapuščine Josipa K. tožiti Lucijo K. na plačilo v zapuščino spada-jočega zneska 846 gld. s pr.

Okrajno sodišče v Lj. rešilo je to prošnjo z odlokom z dne 24. novembra 1892, št. 26.540 s tem, da je prositelju A. K. potrdilo, da sta se on in sestra njegova Marija omož. T. prijavila na podlagi zakona nepogojno dedičema k polovici zapuščine Josipa K., in da torej predstavljata v smislu §-a 547. obč. drž. zak. zapustnika.

A. K. vložil je ugovor oziroma rekurz, v katerem poudarja, da mu s tem odlokom ni pomagano, — da namreč Marija T. neče tožiti, ker je sama interesovana na način, katerega neče natančneje opisovati; — ter zahteval, naj se določi »per analogiam« §-a 835. obč. drž. zak., se-li toži Lucija K. ali ne.

Višje deželno sodišče je pa zavrglo ta rekurz z odredbo z dne 26. aprila 1893, št. 4095.

Razlogi.

Tu ni slučaja, v katerem se bi moralo prositi v smislu §-a 145. ces. pat. z dne 9. avgusta 1854, št. 208. drž. zak. tekom zapuščinske razprave sodnega dovoljenja. Po §-u 550. obč. drž. zak. smatrajo se dediči gledé skupne dedne pravice jedno osebo, ter so pred prisojilom jeden za vse in vsi za jednega, torej niso samo vsi skupaj opravičeni do tožbe. Z ozirom na to ni zakonitega povoda, da bi se izdala posebna legitimacija za vložitev tožbe. Vsled tega se je potrdil izpodbijani odlok.

Dr. S.

d) Posesti služnostne pravice kolovoza pridobiti se ne more na javnih cestah.

A je posestnik zemljišča vl. št. X kat. obč. K. predmestja v Lj. K temu zemljišču spadajo stavbenske parcele 67, 68 in 69 ter vrt parcele št. 141. Posestvo leži med Š. ulico na mestni strani in državno cesto, ki drži iz Lj. v Trst. Na obeh straneh ima uhod in uvoz. Skozi vrata, ki držé na Tržaško cesto, odvažal in dovažal je A za gospodarstvo itd. potrebne stvari po Tržaški cesti. — Vsled sklepa mestnega zbora Lj. preložila se je Tržaška cesta z dovoljenjem vlade ter se je zgradila prejšnja proga, tako da A ni mogel več voziti, kakor poprej. Vsled tega vloži tožbo radi motenja posesti in prosi, naj se razsodi:

Tožitelj A nahaja se v zadnji dejanski posesti pravice do- in odvažanja z gospodarskimi vozovi skozi vrata pri svojem vrtu ob stari

Tržaški cesti v Lj. in nazaj na svoj vrt ter do svojih se tam nahajajočih gospodarskih poslopij. Tožena mestna občina Lj. motila je tožitelja v tej posesti s tem, da mu je naznanila s pismom z dne 21. novembra 1891, št. 22339, da se bo preprečil tožitelju uhod skozi omenjena vrata, posebno pa s tem, da je dala napraviti na stari Tržaški cesti take ograje, da tožitelj ne more več izvrševati voženj skozi vrata od svojih zemljišč in nazaj. Vsled tega se toženka obsodi, da mora pripoznati vse to, postaviti vse v prejšnji stan, posebno odstraniti navedene ograje, ter opustiti v obče vsako jednako motenje tožiteljeve posesti pravice dovažanja in odvažanja, sicer bi zapala za vsak slučaj globa.

Okrajno za m. del. sodišče v Lj. odbilo je ta tožbeni zahtevki in ugovor toženke, da so sodišča v razsojo te zadeve nepristojna, z odlokom z dne 31. decembra 1892, št. 29966.

Razlogi.

Toženka ugovarja pred vsem absolutno nepristojnost sodišč, ker je predmet pravde javna cesta, oziroma raba javne ceste; — le-ta pa spada v področje javne uprave, torej v delokrog političnih oblastev. Ta ugovor ni utemeljen, ker je bil del stare Tržaške ceste v Lj. za kateri se gre, po lastnih navedbah toženke opuščen kot javna državna cesta in njej izročen. Ta del spada torej v občinsko imetje, torej je osebno imetje tožene mestne občine. Tožitelj izvaja pa svoje posestne pravice le iz zasebnega pravnega naslova, ne pa iz naslova javnega prava. V razsodilo glede zasebnih pravic pristojna so pa le sodišča, ne pa upravna oblastva. Pri meritoričnem razsojevanji te pravde ozirati se je po §-u 5. ces. nar. z dne 24. oktobra 1849, št. 12. drž. zak. jedino le na razpravo in dokaz zadnje dejanske posesti in motilnega dejanja. V prvem oziru priznala je tožena občina, da je izvrševal tožitelj na po njem navedeni način potrebne vožnje na svoj vrt in iz njega. Ugovarjala pa je, da tožitelj s tem ni izvrševal kakih posestnih pravic, ker je rabil le javno cesto in le tako, kakor je dopuščena raba vsakemu državljanu. S tem torej — pravi — ni zamogel dobiti nobene servitutne pravice in celo izvrševati posest take pravice. Tožitelj zanikal je, da je dotični del javna državna cesta, da bi bil v splošni rabi, ter trdi, da je rabil to cesto iz zasebnega naslova. Da je pa bila prepirna cesta

res javna Tržaška cesta, je popolnoma dokazano po sodnem ogledu, po obrisu, po zemljeknjižnem izpisku in po priloženi naredbi deželne vlade. Dalnjega dokaza z ozirom na te javne listine ni treba. — Po opuščenju tega dela stare Tržaške ceste je pa prenehal tudi njegov značaj kot državna cesta. Vendar je pa ostala raba po lastnih tožiteljevih navedbah še jednaka, do časa, ko se je zaprla z ograjami. Ugovor toženke je opravičen, ker gotovo ne presega pri javnih cestah jedina izvršba rabe istih — v tem slučaju vožnje po državni cesti — splošne pravice vsacega državljana in tudi tujca v smislu §-a 287. obč. drž. zak. Jediní ta faktor pa ne more utemeljevati posesti, za katero je vender potrebno, da ima dotična oseba tudi namen, stvar ali pa pravico pridržati kot sebi lastno (animus rem sibi habendi § 309 obč. drž. zak.). Dalje je posebno za posest pravice potrebno, da rabi opravičenec tujo reč s privoljenjem njenega lastnika ali posestnika v svojo korist. (§ 313 l. c.) Tožitelj niti trdil ni niti dokazal, da bi bil tožiteljevi rabi pridružil se zasebno-pravni znak, torej se tu ne more reči, da bi bil v dejanski posesti zahtevane pravice. Izvršba pa v tem slučaju še nikakor ni »posest«. Tožba mora se torej odbiti že iz tega razloga. Drugo vprašanje v posestnih pravnah je motilno dejanje. Tožitelj utemeljuje tožbo svojo v tem oziru prvič na prej omenjeno pismo in drugič na to, da se je cesta zaprla z ograjo pri K. ulicah. — Tožena občina prizna istinitost pisma, katero se je odposlalo v smislu sklepa občinskega zbora, — ugovarja pa, da bi bilo to pismo sposobno za motenje posesti. Ne oziraje se na to, da veljajo glede oskrbljevanja in užitka javnega blaga in imetja posebne upravne naredbe in bi zamogel tožitelj dognati svoja pravna sredstva tudi proti dotičnemu sklepu; — se še ni motilo s pismom faktično nikake vožnje. Kar se pa tiče družega dejanja — da se je namreč zaprla cesta z ograjami — ugovarja občina, da jej primankuje pasivne tožbene legitimacije ter zanikuje, da je ona učinila to ali pa kdo drug na njen ukaz. — Tožitelju bi bilo torej doprinesiti dokaze. — Ponudil je sicer v dopolnitni razpravi dokaz po pričah. Pri naroku odločenem za zaslišanje teh prič je pa sam odpadel od tega dokazila. Torej je ostala ta okoliščina nedokazana. Na dokaz pa, ki ga je ponudila toženka in ki se je tudi izvršil, se ni treba ozirati, ker bi moral tožitelj dognati dokaz, česar ni storil. S tem je pa ta ugovor toženke tudi povsem

utemeljen in obvelja. Toženka pa ugovarja dalje, da se to dejanje ne more smatrati motilnim, ker je tožitelj vkljub ograje lahko vozil, da mu nihče tega ni branil, ter da bi lahko dobil ključ za ključavnico pri ograji pri stavbinski družbi, katera je ograjo postavila. Pri sodnem ogledu in po izpovedbah prič M. N. in O. se je pa dognalo, da ograja ni bila nikdar zaklenjena s ključavnico, temveč le s prečnico, katero je vsakdo zamogel odpirati, — torej tudi tožitelj, ki je torej tudi lahko vozil. Dalje je potrdila priča O., hlapec tožiteljev, da je vozil brez ovire skozi ograjo, ker mu ni bilo ničesar drugega storiti, — nego odpreti prečnico, ki se vrti v tečaji. Torej tudi v tem oziru ne more biti govora o motenji tožiteljeve »posesti«. Slednjič mora pa biti vsako posestno motenje samolastno (§ 339. obč. drž. zak.) Tudi tu je pa dokazano po prilogah in' pričah K. in M., da se je preložila Tržaška cesta s privoljenjem deželne vlade. Torej ni bilo samolastno opuščenje in zapora stare ceste, ker je le konsekvntni nasledek predrugačene cestne proge. Iz navedenih razlogov morala se je tožba odbiti.

Tožiteljev rekurz zavrglo je višje deželno sodišče v G. z odločbo z dne 22. februarja 1893, št. 1983, sklicevaje se pred vsem na stvari in zakonu prikladne razloge prvega sodnika, katerim je z ozirom na rekurzne navedbe le še pripomnilo, da ni mogel povzročiti dekret (pismo) mestnega magistrata z dne 21. novembra 1891, št. 22330 motenja posesti, ker tožitelj ni mogel nikdar si pridobiti posesti služnosti do- in odvažanja na javnej državnej cesti, in ker ni izgubil opuščeni del Tržaške ceste, dokler se ni dejanski zaprla znaka javne prometne proge, in se je po pričah dokazalo, da se cesta dejanski ni zaprla nikdar in da tožitelj ni bil oviran pri izvrševanju za gospodarstvo potrebnih voženj.

Dr. S.

Iz upravne prakse.

Certifikat v smislu §-a 69., 4. lit. a) navodila k vojnemu zakonu o moralni sposobnosti za vstop v vojsko kot jednoletni prostovoljec odreči sme se le iz določno v §-u 24. voj. zak. navedenih razlogov.

Fran H. st. iz Sv. Kr. prosil je imenom svojega sina Frana H. ml. pri okrajnem glavarstvu na Krškem, naj se izda sinu cer-